

Адыгэ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы

№ 140 (23069)

2024-рэ илъэс

ШЭМБЭТ

ШЫШЪХЪЭИУМ и 3

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгохэр



Мажь



Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Гофшлэгъу дэжыгъу



АР-м и Лышхъэу Къумпыл Мурат тыгуасэ Тэхутэмыкье районым шылагъ. Социальнэ мэханэ зилэ псэолъэ зауламэ яшлын зэрэклорэр ыуплъэклугъ, промышленнэ паркэу «Инэм» псэолъэшлыныр зэрэщыклорэр зери-гъэлъэгъу.

Социальнэ псэуалъэхэр

АР-м и Лышхъэу кызырэхыгъэщыгъэмкӀэ, Тэхутэмыкье районыр зызэхашагъэр илъэси 100 зэрэхъурэр Юныгъом хыгъэуныфыкышт ыкли ащ ехуылэу проект ин заула гъэцӀагъэ хуышт: охтэ благъэхэм еджэпӀагъэ, лӀзэпӀагъэ районым кытӀэджӀытх, псауныгъэр зышагъэпытӀан алъӀагъэшт модульнэ комплексэу республикэмкӀэ апӀэрэу шытыштыт ишын ра-



гъэжыгъэ. УФ-м и Президентэу Владимир Путиным кыгъэуцугъэ пшъэрылхэм ягъэцӀкӀэн тегъӀпсыхыгъэу, федеральнэ гупчэм илӀпылӀэгъу хэлъэу а лӀфтхыабзӀэхэр зӀкӀэ зэшлуахы.

Адыгеим и Лышхъэу псэолъэшлыпӀэхэм ашылагъ, лӀфӀэу ашӀэрэм уасэ фишыгъ. Мы илъэсым Юныгъом кыщегъэжыгъэу къуаджэу АдыгеякӀэм-рэ псӀупӀэу ЯблоновскӀэмрэ ашагъӀпсыгъэ еджӀапӀэхэм ачӀлӀхыажыштыт. Джыри зы еджӀапӀэ мы илъэсым псӀупӀэу ЯблоновскӀэм шатӀупшышт. НэмыкӀэу къӀопон хуэм, Тэхутэмыкье районым нэбгырэ 3550-рэ зычӀлӀфӀэшт еджӀапӀагъэ илӀ хуыштыт.

Муниципальнэ образованиеу «Тэхутэмыкье районим» ипӀацӀэу Шъао АскӀэр лӀфшӀлӀнхэр зэрӀклӀохэрэм фӀэгъэхыгъэу Лышхъэу кыфилотагъ. ШӀпхъэшлӀхэм адиштерэ псӀолапхъэхэр агъӀефӀдӀэхзӀэ джырэ лъӀхъаным ипроектхэм атетӀэу еджӀапӀагъэхэр зӀкӀэ ашыгъэх. ЕджӀапӀэм гъӀсӀаныгъэ лӀфыр икӀоу шызӀэхӀагъӀаным пае ищыкӀагъэр зӀкӀэ кыдальытагъ. АктӀовӀэ залыр, спортым зыщыпылӀыштытх ыкли тренажернэ залхэр, шапӀэр, медицинӀэ лӀфтхыабзӀэхэр зыщызӀешлуахыштытх унӀэр ыкли нэмыкӀхэр хӀтыт. АР-м и Лышхъэу пшъэрыл афишыгъ ящыкӀлӀгъэ лӀмӀэ-псымӀэхэмкӀэ еджӀапӀэхэр зӀтыра-

гъӀпсыхыанхӀэу, ащ кыпӀэулы чыпӀлӀэхэм чыгъхэр, кӀэгъагъэхэр ашагъӀтӀысхыанхӀэу ыкли нахъ теплъэ дахӀ ялӀэ ашынхӀэу.

ХӀэушхыафыкыгъэу зытегушылагъэхэм ашышты еджӀапӀэм лӀф шызышӀлӀэштхэм ягъэхызырын. АР-м и Лышхъэу икӀоу афишлӀэгъу гъӀсӀаныгъэ зышарагъӀотырӀэ организациехэм ялӀофшӀлӀнӀкӀэ апшъэрэ еджӀапӀэхэм, республикӀэ естествонӀэ-хысап еджӀапӀэм, «Полярис — Адыгея» зыфилорӀэм икӀу-тамӀэхэм зӀдӀлӀхъӀаныгъэ адырӀлӀнӀэу, республикӀэм гъӀсӀаныгъэмкӀэ иинфраструктурӀэ иа-малхэр зӀкӀэ зерищыкӀагъэм тетӀэу агъӀефӀдӀэнхӀэу, сӀнаушыгъэ зыхӀлӀ кӀлӀэцӀыкӀлӀхэр кыхыгъӀыгъӀнхэм ыкли ахэм лӀпылӀгъу ятыгъӀаным атегъӀпсыхыгъэ лӀфтхыабзӀэхэр зэшлуахынхӀэу.

«КъӀаралыгъо программӀэхэр амал зериӀлӀкӀэ нахъ шӀогъэ ин хӀлӀэу гъӀефӀдӀэгъӀнхэм, федеральнӀэ пащӀэхэм кытатырӀэ лӀпылӀэгъур нахъ икӀоу зыщыкӀагъэхэм анӀдгъӀасыным, гъӀ-

сӀаныгъэм иинфраструктурӀэ дгъӀкӀлӀхыным, кӀлӀлӀцӀыкӀлӀхэм яегъӀдӀжӀнӀкӀэ амал дӀэгъухэр шыӀлӀнхэм, шӀӀаныгъэ куу ялӀэ плуныгъэ тӀэрӀэ зӀрагъӀотыгъэ цӀыфхӀэу ахэр хуынхэм ыуж тит. УФ-м и ПрезидентӀэу Владимир Путиным кыгъӀэуцугъэ пшъӀерылӀ анахъ шхыӀлӀэхэм ар зыкӀлӀ ашыш», — кыхыгъӀыгъэ Къумпыл Мурат.

Джащ фӀдӀэу анахъ мӀхъанӀ-шхо зилӀэ ыкли зигъо лӀфыгъохэм ашыш а чыпӀлӀэм шыпсӀаухэрэм ашышым зыкызырӀефагъӀэзӀагъӀэр: спорт инфраструктурӀэм хӀхъоныгъэ егъӀшыгъӀаныр. Мы илъэсым ыкӀлӀэхэм адӀжӀ псӀупӀэу ЯблоновскӀэм республикӀэмкӀэ апӀэрэу модульнӀэ физкультурӀэ комплекс шагъӀпсынау рахъухыгъ, ащ нэмыкӀэу стадионым псауныгъэм икӀӀауху-мӀн фытегъӀпсыхыгъӀэшт гупчӀэшхо шашышт. ФедеральнӀэ программӀэу «Спортыр —

(ИкӀлӀух

я 2 — 3-рӀэ нӀклуб. арыт).



Юфшлэгъу

(ИкӀлӀух).

щыӀэныгъэм ишапхъ» зыфиорэм, лъэпкъ проектэу «Демографием» ипроектэу «Бизнес-спринтым» атегӀэпсыхьагъэу ахэр ашыӀытх. НепӀклӀэ спорт еджаплӀэу N 3-м тегъэклагъэр нахъ макӀэ хъунымклӀэ клӀэ ашыӀыт спорт псӀолытӀумэ яшӀогъэшхо къэкӀошт. Зышагъэсэным имызакъоу, зэнэкъокъу зэфӀэшхьафхэр щызэхачӀэнхэмкӀи ахэр кыызфагъэфедэщтх.

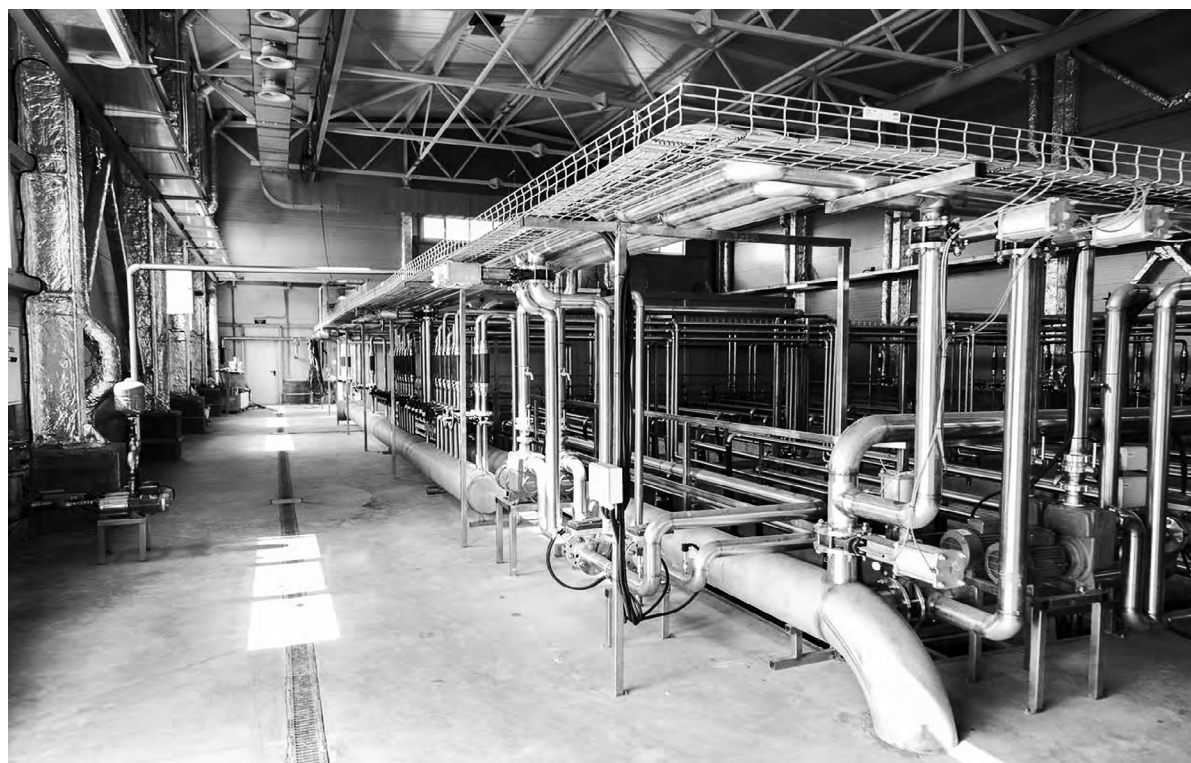
Районым ипашӀэхэм ыкӀи подряднӀэ организациехэм гуцыӀэгъу зафӀэхум, республикэм и ЛышхъӀэ кыыхигъэщыгъ районым ипсӀуплӀэхэм гуӀэтыплӀэ чыплӀэхэр ащызэхэщӀгъэнхэм епхыгъэ юфшлӀэныр лъыгъэклӀогъэным мӀэхъанӀшхо зӀрилӀэр. Мыщ дӀажьым цыфхэм яеплӀыкӀэ кыпкырыкӀынхэ ыкӀи зӀгъусэхэу зигъо юфыгъохэр зӀшуахынхэ фае.

«ТӀэхутӀэмыкӀое районым щыпсӀэхэрэм япчъагъэ хӀэхъо зӀпыт, арышъ, социальнӀэ, инженер инфраструктурэм зедгъэушъомбгъун фае. А лъэныкъомклӀэ юфшлӀэнышхохэр мы аужырӀэ лъэхъаным зӀшӀотӀэхых. ЕджаплӀэхэр ыкӀи лӀэаплӀэхэр тӀэшых, физическӀэ культурэмрӀэ спортымрӀэ япхыгъэ гупчакӀэхэр кызӀэлутӀэхых, гъогухэр тӀэгъэцӀклӀэжых. Цыфхэм ящылаклӀэ нахышӀу хъуным пае учреждениехэм ялофшлӀэн уахътэм диштӀэу щытыным тыналӀэ тедгъэтыщт», — кыӀуагъ АР-м и ЛышхъӀэ.

Республикэм иэкономикӀэклӀэ мӀэхъанӀшхо яӀ

АР-м и ЛышхъӀэу КъумпӀыл Мурат промышлӀеннӀэ паркӀэу «Инэм» зыфиорӀэр зышагъэпсырӀэ чыплӀэм щылагъ. Ащ игъусагъэх министрӀэхэм я Кабинет и ТхъаматӀэу КӀэрӀэцӀэ Анзаур, муниципальнӀэ образованийеу «ТӀэхутӀэмыкӀое районым» ипашӀэу Шъэо АскӀэр, АР-м икӀэралыгъо бюджет учреждениеу «Стройзаказчикым» ипашӀэ ипшъэрылхэр зыгъэцӀклӀэр ХъаджымӀэ Аслъан.

ТӀэхутӀэмыкӀое районым, псӀуплӀэу Инэм лъэмычыжӀэу, промышлӀеннӀэ паркым пае чыгу гектар 200 фӀэдиз кышыхагъэклӀыгъ. НӀужым паркым чыплӀэу ыубытырӀэм нахъ зырагъэушъомбгъун алъӀкыщт. Мы лъэхъаным инфраструктурӀэу ящыкӀлӀэгъэщтым епхыгъэ юфшлӀэнхэр зӀшуахых: гъогухэр



ашых, электричествӀэ рыкӀуаплӀэхэр агъӀэпсых, укъӀэбзалӀэхэр, административнӀэ унӀэхэр агъӀэуцух ыкӀи нӀмыкӀхэр.

АР-м и ЛышхъӀэу гъогу картэм дӀэмыхынхэу пшъэрыл афишӀыгъ. ПлӀӀӀэ гъӀэнафагъэхэм рахъухьӀгъэ инфраструктурӀэр агъӀэпсынӀэу, мы юфым кыхӀэлӀжӀэнӀэу щытхэм япхыгъэ юфшлӀэнри нахъ агъӀэчанынӀэу афигъӀэпытагъ.

ПромышлӀеннӀэ паркым иапӀэр инвесторхэм ахӀэхъан ылъӀкыщт маркетплейсӀэу Ozon. Джащ фӀэдӀэу гофроупаковкӀэм икӀыдӀэгъӀынкӀэ, трубӀэхэм, фитингхэм, медицинӀэ пкыгъо зэфӀэшхьафхэм, тӀэрӀзӀэу цыфхэр гъӀэхӀгъэнхэм пае ящыкӀлӀэгъэщт гъомылапхъэхэр ыкӀи нӀмыкӀхэр кӀэзыгъӀэхъазырыщтхӀэ компаниехӀэри фаех «ИнӀэмым» чыплӀэ цагъотынӀэу. ЗӀрӀэгугъэхэрэмкӀэ, хъызмӀэтыр зезыхъан зылъӀэклӀыщт псӀолӀэу 50 фӀэдиз а чыплӀэм итыщт, инвестициехэр сомӀэ миллиард 65-м шӀокыщтх. Ащ нӀмыкӀӀэу промышлӀеннӀэ паркым амал кытыщт юфшлӀӀӀэ чыплӀакӀӀэу мини 10 фӀэдиз щыӀэ хъунымклӀэ. 2025-рӀэ ильӀэсым ар атӀупщынӀэу мӀэгугъӀэх. Паркым илофхэм ягъӀэзекӀон фӀэгъӀзӀгъэщтыр лахъзэхӀӀэ обществӀэу «АдыгӀэ Республикэм ихӀэхъоныгъӀэклӀэ корпорациер» зыфиорӀэр ары.

«Урысыем и ПрезидентӀэу Владимир ПутинӀмрӀэ хӀэгъӀгум и ПравительствӀэрӀэ яшӀуагъэ ренӀэу кытагъӀкы Адыгеим иэкономикӀэмкӀэ ихӀэхъоныгъэхэр нахыбӀэ хъунхэм пае. ТӀэрклӀэ анахъ мӀэхъанӀэ зилӀэ лъэныкъохэм — зекӀонымрӀэ промышлӀенностымрӀэ хӀэхъоныгъэ ядгъӀэшӀыщт, иэкономикэм нахъ зыкыӀӀэтынымкӀи ахэр амалышӀлоу щытыщтх. ПромышлӀеннӀэ паркышхоу «Инэм» республикэм ипромышлӀенность хӀӀшӀыкӀӀэу нахъ зыкыӀӀэтынымкӀэ гупӀӀакӀлӀэхэр етӀӀых», — кыыхигъэщыгъ АР-м и ЛышхъӀэ.

КъумпӀыл Мурат ТӀэхутӀэмыкӀое районоу чанӀэу хӀэхъоныгъэ зышӀырӀэм иинфраструктурӀэ нахъ зӀтегъӀэпсыхьӀгъэнымкӀэ юфӀэу агъӀэцӀклӀэрэм мӀэхъанӀшхо зӀрилӀэр кыыхигъэщыгъ. НафӀэу зӀрӀэщытымкӀэ, ащ щыпсӀэхэрэм япчъагъэ хӀӀшӀыкӀӀэу нахыбӀэ мӀэхъу. Гъогухэм ягъӀэцӀклӀэжынкӀэ ыкӀи коммунальнӀэ хъытыухэр уахътэм диштӀэу шӀыгъӀэнхэмкӀэ республикэм ихӀэбӀэ къулыкъухэм ащ дакӀлоу пшъэрылтыбӀэ зӀшуахы. ГушыӀэм пае, ильӀэсӀэу икыгъэм АдыгеяклӀэм укъӀэбзалӀэхэр щыгъӀэцӀклӀэжыгъӀэнхэмкӀэ юфышхо цагъӀэцӀклӀагъ. АР-м и ЛышхъӀэу юфӀэу зӀшуахыгъэхэм защигъӀэгъозагъ.

Шъэо АскӀэр кызӀэрыӀуагъэмкӀэ, укъӀэбзалӀэхэр 2018-рӀэ ильӀэсым ашыгъагъӀэх, ау цыфх



ДЭКЛЫГЪУ

хэр зычлэсыштхэ унэхэр нахьыбэу ашыхэ зэрэхьугъэм, ахэм къяпхыгъэхэм зэрахьорэм къахэкӀэу псэуальэхэм зэшлуахьэр нахьыбэ шыгъэн фаеу хьугъэ. Пшэдэклыхьэу ыхьы-рэмклэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Ресурсальянс-Групп» зыфилорэм еж имыль-куклэ инвестиционнэ програм-мэм тегъэпсыхьагъэу гъэцэ-клэжын лощлэнхэр зэшлуахь-гъэх. Ащ ишлуагъэкӀэ чэщ-зы-мафэм псэуальэхэм аукъэбзы-рэр кубическэ метр 13000-м нэсэу нахьыбэ хьугъэ.

«Тэхьутэмыкье рай-оним цыфхэр зычлэ-

сыштхэ ыкӀи социаль-нэ мэхьанэ зилэ псэуальэу щашырэр илэс къэс нахьыбэ мэхьу. Ахэр зэкӀэ ящыклэгу инфра-структурэмклэ зэте-гъэпсыхьэгъэнхэ фае. Федеральнэ гупчэм къытитырэ лэпылэгъум ишлуагъэкӀэ а пшэ-рылхэр зэшлэтэхых», — къылауагъ Къумпыл Мурат.

АР-м и Лышхьэ Тэхьутэмы-кье районим зычлэм пшэ-дэклыхьэу ыхьырэмклэ гъунэ-пкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Газпром трансгаз Краснодар» зыфилорэм ипащэу Денис Ва-сюковым зэлукӀэгъу дырилагъ. Республикэм гъэстыныпхьэ шхуантӀэр къызэрэлэклахьэ-рэм ыкӀи щынэгъончъэу ар цыфхэм агъэфедэн алъэклы-ным япхыгъэ лощыгъохэм ахэр атегушылагъэх.

**АР-м и Лышхьэ
ипресс-къулыкъу
къытыгъэ къэбархэмкӀэ
ТХЪАРКЪОХЪО
Сафьет.**

Сурэтхэр: М. Гордышов.



ЗэолI гушхоньыгъэр къахэщы

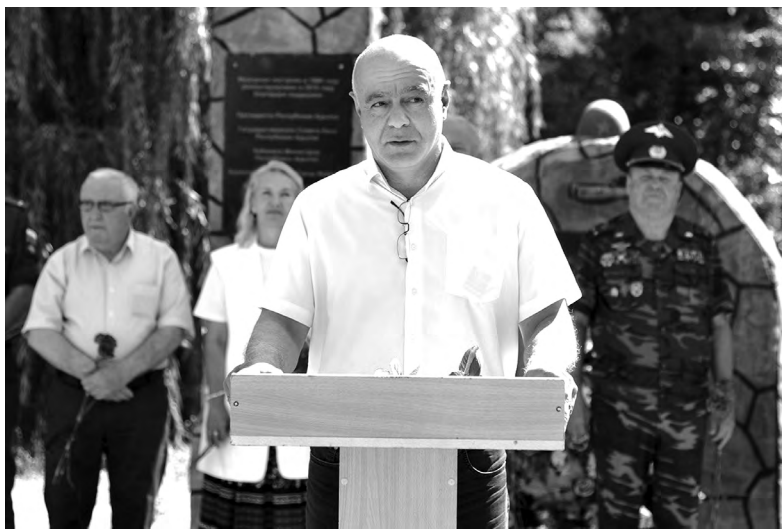
Ошьогу десантыдзэхэм я Мафэ фэгъэхьы-гъэ мэфэкӀ зэхэхэ саугъэтэу «ДэклӀолым ипсынэкӀэчъ» зыфилорэм тыгуасэ щыкӀуагъ.

лофтхьабзэм хэлэжьагъэх Адыгэ Республикэм ихэбзэ къулыкъушӀэхэр, дзэклӀолхэр, зэо зэфэшхьафхэм яветеран-хэр, общественнэ движение-хэм япӀыкӀохэр, ЮАрмиер.

ЗэлукӀэр къызэлӀуихыгъ ыкӀи зэрищагъ Афганистан ыкӀи нэ-мыкӀ чыпӀэхэм ащыкӀогъэ за-

охэм яветеранхэм я Союз ипащэу Николай Николенкэм. Ошьогу десантыдзэхэр зызэ-хашагъэхэр илэс 94-рэ зэрэ-хьугъэмкӀэ къээрэгъуогъэхэм ар къафэгъушлуагъ ыкӀи ащ та-рихъ гъогоу къыкӀугъэр клэклэу къылотагъ.

— Урысые десантникхэм



Александра Балабас

94-рэ зэрэхьурэмкӀэ сышъу-фэгъушӀо. Мы дзэхэр лыгъэм, лыхьужьыгъэм, Хэгъэгум фырялэ шӀульэгъуныгъэм ыкӀи гушӀлэ пытэу фатыгъэм язе-хьахлӀох. Сьд фэдэрэ пльыр-стыри мыхэр ыгузэгъу итых, анахъ зыщыкӀыным хэтых ыкӀи пыир анахъ зыщыкӀолӀшхоми текӀоныгъэр яеу къыхэкӀых, — къылауагъ Цэй Эдуард.

Нэужым Мыекъопэ къэлэ администрацием ипащэу Ген-надий Митрофановым ыцӀэкӀэ генерал-лейтенантэу Юрий Том-чак, АР-м иветеранхэм я Со-вет итхьаматэу Къоджэ Аслъан къэгъушылагъэх. Ошьогу десан-тыдзэхэр сьдигъокӀи урысые армием ихэшыпыкӀыгъэ дзэ-хэу зэрэщытхэр ахэм хагъэунэ-фыкӀыгъ. ГушӀлэ пытэхэу «Ни-кто, кроме нас!» зыфилӀохэрэм арыгуазэхэзэ, анахъ щынэгъо ыкӀи кӀын зыхэлъ зэо пшэрыл-хэр щытхьу хэлъэу зэрагъэца-клэхэрэр япсалэу къыщыха-гъэщыгъ. Лыхьужьыгъэр, лы-гъэр, зэо лэпӀэсэныгъэр «та-мэ зыгот пехотэм» зэрянэша-нэхэр, ар Хэгъэгъу зэошхом илэхьан къыщегъэжьагъэу не-пэ къызнэсыгъэм шӀлэ зэпэу-цужь зэфэшхьафхэм къызэ-рэщагъэшыпкъэжьырэр къэгъу-шӀлэгу пстэуми хагъэунэфы-кӀыгъ. ХэушхьафыкӀыгъэ дзэ операциеми тидзэклӀолхэм те-клӀоныгъэр къызэрэщыдащытхэм яцыхьэ зэрэтелъыр зэхэхэм къыщалауагъ.

Зэпэуцужь зэфэшхьафхэм ахэклӀодагъэхэм яшӀэжъ агъэ-лъаплӀэу зы такыкӀэр афэшъы-гуагъэх. Къэгъагъ лэрамхэр саугъэтым клэралхьагъэх.

ИШЬЫНЭ Сусан.



ятарихъ 1920-рэ илэсым къы-щегъагъ нахъ мышӀэми, Ошьогу десантыдзэхэм я Мафэ ихэу-гъэунэфыкӀын 1930-рэ илэсым шышхьэлум и 2-м агъэнэфагъ. Мы мафэм Москвскэ дзэ шьо-пъырым, Дзэ Ошьогу КӀуачӀэ-хэм яегъэджэнхэм къадыхэ-пльытагъэу, Воронеж пэмычы-жъэу, дзэ пшэрылхэр зы-гъэцаклэщыгъэхэ нэбгырэ 12 хьуштыгъэ подразделениер па-рашютхэмкӀэ къыщетӀысэхы-гъагъэх. Сьд фэдэрэ пӀэхьани, непэ къызнэсыгъэми зэолI гушхоньыгъэу десантникхэм ахэ-пльыр лъагӀлэм тетэу къэнэжьы, — хигъэунэфыкӀыгъ ащ.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ игуа-дзэу, Урысыем и Лыхьужьэу, десантникэу Цэй Эдуард зэ-хэхэм хэлэжьэхэрэм закы-фигъэзагъ.

— Адыгэ Республикэм и Лышхьэу Къумпыл Мурат, депутатхэм ацӀэкӀэ, сэ сшхьэкӀи Ошьогу десантыдзэхэр илэс

АщыгъупшэштӀэп

Адыгэ клэзегъэджэ колледжэу Хь. Андырхьуаеи ыцӀэкӀэ щытым илофшӀлэхэм гухэкӀышхо ащыхьугъ Абэтэ Цуцэ Рэщыдэ ыпхьур — колледжыр къэзыу-хыгъэр ыкӀи нэужым илэсыбэрэ ащ щезыгъэджа-гъэхэр дунаим зэрехьыгъэр. Щымылэжьым иуна-гъорэ игупсэхэмрэ ахэр афэтхьаусыхэх.

Адыгэ клэзегъэджэ училищыр къызеухым, Абэтэ

Цуцэ илэсыбэрэ клэзегъэджэу лощ ышлагъ. Къуа-джэу Улапэ дэт еджаплэм 1941 — 1942-рэ илэсхэм урысыбзэмрэ литературэмрэ щаригъэхьыгъ. Ащ нэ-ужым Тэхьутэмыкье районимкӀэ къуаджэу Козэт дэт еджаплэм изавучыгъ. Мыекъуапэ къызегъэзэ-жьым, клэзегъэджэхэм яшӀэныгъэхэм зыщахагъэхьо-рэ институтым методистэу лутыгъ.

А пстэуми анэмыкӀэу Абэтэ Цуцэ ублӀлэ еджа-плэхэм апае адыгабзэкӀи урысыбзэкӀи зэреджэштхэ

тхылъ заулэ къыдигъэкӀыгъ. Непи а тхылъхэр къыз-фагъэфедэх.

Аужырэ лӀэхьаным Цуцэ лощ зыщишлагъэр Хь. Андырхьуаеи ыцӀэкӀэ щыт Адыгэ клэзегъэджэ училищыр (непэ Адыгэ клэзегъэджэ колледжыр) ары. Еджаплэм ипащэ игуадзэу ар щытыгъ. 1989-рэ илэсым зигъэпсэфынэу тӀысыжьыгъэ.

Цыф ыкӀи клэзегъэджэ шлагъор зышӀэщыгъэ пстэуми шӀукӀэ агу илӀышт.

Лъэгэпшлэхэм атетэу хыныгъор реклоклыгъ

Мы ильэсымклэ хыныгъор тиреспубликэ щаухыгъ. Чыгулэжынымклэ пэрытныгъэр зылыгъхэм ильэсыбэ хъугъэу Кошхьэблэ районыр ащыщ, амылэжырэ зы гектари ялэжьэп. Ажъоу ыкли апхъэу чыгу **гектар мин 36-рэ** районым иль. Пстэумкли мэкъумэщ-фермер **хъызмэтшлэплэ 300-м ехъу** ащ щэлажъэ. Ильэс къэс лэжыгъэ бэгъуагъэу луахыжырэмкли къахэщых.



къауэоижы ыкли лэжыгъэ гъэтлыгъыпшэм ащэзэ чла-такъо. Апэ итхэм ащыщхэм ацлэ кьенлуагъэмэ дэгъуэ.

— Лэжыгъэ тонн мин пчъагъэ лу-зыхыжыгъэхэр, зезыцагъэхэр, зыщытху плонэу кызытефэхэрэ чыгулэжыгъэр мымакляу тилэх. Ахэм гушылэ фабэхэр афэ-плонэу кьалэжыгъ. Ахэр комбайнер—пэрытху Р. Хьаткьор, Х. Пыщтыкьор, М. Енэмыкьор, Е. Абрамовыр, М. Губаревыр, А. Абрамовыр, А. Семенченкэр, А. Жук, А. Коваленкэр, Н. Шхьэбацэр, Э. Тутарыщэр, нэмыкхэри. Ионыгъом хэлэжыгъэхэм эклэми шхьэклафэр кьалэжыгъ, щытхур адэжъ.

— Техникэр афимыкьоу е ахэм Иоф зэрашлэрэм ымыгъэразэху гүмэжыгъо горэхэр цылагъах?

— Бжыхьэсэ лэжыгъэхэм ялухыжынклэ ыпэклэ техникэр аушэтыгъэу цытыгъ. Ащыгъум ахэм дэгъоу зыкьагъэлэгуагъ, мыкьутэху ыкли шыклагъэ ямылэу Иоф ашлагъ. Мыгъэрэ Ионыгъом эклэмкли комбайн 90-рэ, автомобиль ыкли лэжыгъэ зэрэзэрацэрэ трактор 200 фэдиз хэлэжыгъ. Тимыгъэгушлон тлэклырэп кьэралыгъо программэ зэфэшхьафхэм яшлуагъэклэ районым ит комбайнэхэм япарк ильэс къэс зэрагъэклэжырэп.

— Анахь мэхъанэшхо зилэ Ионыгъо стырыр аухыгъ. Чыгулэжыгъэр мы лэжыгъаным сыда зыпылхэр?

— Нафэу зэрэщытхымыклэ, чыгулэжыгъэм загъэпсэфынэу уахьтэ ялэп. Лэжыгъэр кызауэоижыкыклэ лъэгэплэ инхэм атетэу бжыхьэсэхэм япхын игъом зэрэрагъэ-кыкыштым дэлажъэх. Ащ фемыжыэхэзэ чыгури, чылапхъэу халхьащыти зэрифэшъуашэу агъэхьазырыгъагъэх. Бжыхьэсэхэм минеральнэ чыгулэжыгъэхэм яшлуагъэх, уцыжъхэр, уз зэфэ-шхьафхэр кьямыгоонхэм пае ищыклэгъэ Иофтхьабзэхэр зэшлуахыгъэх. Мы мафэм ехъулэу хъызмэтшлэплэхэм ащыщыбэхэм бжыхьэсэ рапсыр зырапхышты чыгур агъэхьазырыгъах. Мэкъумэщ кампаниер етлупшыгъэу макло.

— Заур, чыгулэжыгъэр непэ сыдэуштыгъэу закыфэбгъазэм пшлэуагъа?

— Апэрапшлэ псауныгъэ пытэу ялэу, мамырныгъэр ашхьагъэу, яуагъохэм гъэбжъу арылэ зэпытынэу сафэлъало. Иофшлэн кыинэу агъэацлэрэмкли шхьэ-клэфэныгъэр кьалэжыгъ. Тапэкли ягъэ-хьагъэхэм ахагъахьозэ, тиреспубликэ ыцлэ дахэклэ рарагъэлонэу афэсэлэ.

КИАРЭ Фатим.

Сурэтыр: мэкъу-мэщымклэ Гьэлорышлэплэр

Хыныгъор зэрэкуагъэм тышигъэгъо-загъ Кошхьэблэ район администрацием мэкъу-мэщымклэ и Гьэлорышлэплэ ипашэу Сэмэгу Заур.

— Заур, адрэ ильэсхэм афэдэу, ом изытет емылгытыгъэу, мыгъэ тичыгулэжыгъэхэм агуи апси етыгъэу дэгъоу Иоф ашлагъ. Бжыхьэсэхэм ялухыжыгъэр зэфэхьысыжыгъэу фэхъугъэм тыщыгъэгъуазэба.

— Шыпкыэ, тичыгулэжыгъэм лэпэлэ-сэныгъэу ахэлтым елытыгъэу, ялофшлэн шлу зэралэжыгъэр кьагъэшпыпкэжыгъэ-зэ зичэзыу ушэтынхэм апэшлуклонхэ алэкыгъ, лэжыгъэ сафэраз. Лэжыгъэм илухыжыгъэр игугъу пшын хъумэ, лъэгэ-плэшлуклонхэм атетэу дэгъоу реклокыгъ. Лэжыгъэ бэгъуагъэ ыкли дэгъу кьа-хыжыгъым фэшл тичыгулэжыгъэм кьа-тефэрэр зэклэ ашлагъ. Гектар пэпчэ бжыхьэсэ лэжыгъэ центнер 53,9-рэ кырагъэтыгъ. Зэклэмкли кьахыжыгъэр тонн 89713-рэ мэхъу, ащ щыщэу тонн 81859,5-р коцы ыкли тонн 7853-р хъэ. Блэкыгъэ ильэсым егъэпшагъэмэ мы кьэгъэлэжыгъонхэр фэдэ пчъагъэклэ нахыбэх. Ажъорэ чыгухэр зэрищыкла-гъэм фэдэу зэрагъэфедэхэрэм, чылэ-пхъэшлуклонхэр зэрэхалхьэрэм, непэрэ мафэм диштэу шыклакхэр ыкли тех-никэр тичыгулэжыгъэм зэрагъэфедэрэм тимыгъэгушлон тлэклырэп. Къэлогъэн фае, адрэ ильэсхэм афэдэу мэкъумэщым-клэ Иофтхьабзэ зэхъуытагъэу лэжыгъэ илухыжыгъымклэ зэхъагъэхэм кьаклэпы-кылоу палъэм кырагъэхъулагъ ыкли ахэм язытет тигъэрэзагъ. Бжыхьэсэхэм зэ-ралыплэагъэхэм, игъом чыгулэжыгъэм-клэ зэрашлулагъэхэм ишлогъэшхо кьэкулагъ.

— Зэфэхьысыжыгъэхэм кызыра-гъэлэагъорэмклэ, чыгулэжыгъэхэм яцыхьэ телъэу кьалон алъэ-кыштыт лэжыгъэ лухыжыгъыпшын псынклэ Иофэу зэрэщымытыр. Сыд фэдэ гүмэжыгъэхэм мыгъэ тичыгулэжыгъэр яутэкыгъэхэ, анахъэу кьахэщыгъэ хъызмэт-шлэплэхэр?

— Лэжыгъэ лузыхыжыгъэр пэпчэ кыныгъоу зэуталэрэр апэрапшлэ ом изытет ары. Гъэрэкло тичыгулэжыгъэм мыщкы кыныбэ алъэгъугъ. Гъатхэм, мэлылфэгъу мазэм, ошъоу кьехыгъа-гъэм лэжыгъэхэм иягъэ аригъэклэ. Нэужым мэзитлу фэдизрэ зэпымыоу кьешыгъ. Тирайон хэхьэрэ кьоджэ псэуплэхэм псы кызыкляуагъэхэри ахэ-тыгъэх. Аруу щытми, тичыгулэжыгъэм агу агъэклодыгъэп, лэжыгъэу кьахы-жыгъэр нахь маклэми, игъом бжыхьэсэ-хэм зэрашлулагъэхэм ишлуагъэклэ кло-дыгъэ кьахэкыгъэп.

Мы ильэсыр пштэмэ, огъоу шылагъэм

гүмэжыгъэхэр кызыдихыгъ, чыгуым зэрищыклагъэу псы ыгъотыгъэп. Ащ кыыхэкляу лэжыгъэр нахь псынклэу кьэкыгъ ыкли блэкыгъэ ильэсым егъэ-пшагъэмэ, мэфипшкы ыпэ итэу лэжыгъ-гъэм илухыжыгъым тыфэжыагъ. Аруу щыт-ми, тичыгулэжыгъэр ащ фэхьазырыгъэх ыкли кьэгъэлэжыгъон дэгъухэр ялэу охьтэ клэкым кыкылоцлэ лэжыгъэр луахыжыгъ.

Къыхэзгъэщынэу сыфай зилофшлэн-клэ кьахэщырэ хъызмэтшлэплэхэм япа-щэху А. Цыгуанэр, М. Тлаур, А. Куш-наренкэр, З. Зыхьэр, А. Дудченкэр, И. Сотниковыр, М. Мамырыкьор, А. Хьа-джырэкьор, З. Бэлокьор, К. Мэмыхур, А. Тлаур, М. Лъэустандэжыпэр, Д. Бран-тыр, С. Титоренкэр.

— Зэклэми тэшлэ лэжыгъэу кьахыжыгъэрэм ибагъэ чыгу-гулэжыгъэр ренэу зэрамылгы-тыгъэр. Аруу щытми, ар кызы-рагъэклэплэ палъэм, кьэгъэлэ-жыгъонхэм ильэс къэс ахэхъо.

Мыщ фэдэ гъэхъэгъэшлуклонхэм сыда лъапсэу ялэу пльытэрэр?

— Шыпкыэ, мы аужырэ ильэсхэм районым лэжыгъэу кыыщытхыжыгъэм ипчъагъэ хэлшыкыкляу нахыбэ хъугъэ. Апэрапшлэ ар зэлытыгъэр чыгулэжы-гъэм чылэпхъэ дэгъухэр зэрагъэфедэхэрэр ары. Ащкы ишлогъэшхо кы-тэклы ильэс пчъагъэ хъугъэу Иоф зы-датшлэрэ Краснодар дэт шлэныгъэ-ушэ-тэкло институтэу П. Лукьяненкэм ыцлэ зыхырэп. Зэклэ плэми хъунэу чыла-пхъэу мэкъумэщышлэхэм агъэфедэхэрэр мы институтым иех ыкли ащ зыкьегъэ-шпыпкэжыгъ. Чылэпхъэ лъэпкхъэу «Адель», «Агрофак», «Ахмат», «Таня», «Школа» «Безостая100» зыфилохэрэм дэгъоу зыкьагъэлэгуагъ.

Гъэхьагъэхэм такыфэклономыклэ зи-шлуагъэ кьаклохэрэм ащыщ мэкъумэщ техникэри. Чылапхъэм ихэлхьан кы-щыублагъэу илухыжыгъым нэсэу техникэ зэтегъэпсыхьагъэклэ Иоф ашлэ. Джащ фэдэу чыгулэжыгъэхэм игъом лэжыгъэ-хэм зэрашлулэхэрэр, ахэр хьацлэ-пла-цлэхэм ащылухъумэгъэхэмклэ Иофтхьаб-зэу зэрахьэхэрэми лъэшэу яшлуагъэ кьэкло.

Къыхэзгъэщынэу сыфай кьэкыхэрэр кьэуэхъумэгъэхэмклэ ыкли лэжыгъэ дэгъу кьахыжыгъынымклэ тифермерхэм Урысые мэкъумэщ гулчэу Р. Тхьабысымэр зипащэм Иоф зэрэдашлэрэр. Мы зэдэ-лэжыгъыгъэм шлуагъэу пылпыр зэраушэ-тыгъэм тетэу тапэкли Иоф зэдашлэнэу мэгугъэх.

— Хэткли шъэфэп лэжыгъэхэм илухыжыгъынкы комбайнерхэм ыкли водителхэм ямэхъанэ зэрэныр. Пчэдыжыгъым кыыше-гъэжыагъэу пчыхьэм нэс шьоф фабэм итхэу гектар пчъагъэ

ШЕЖЬ ЛЪАП

Мамырныгъэм пелэн щытэп



Урысые шыгыгъо Иофтхьабзэу Донбасс икIэ-лэцIыкIухэу заом хэклодагъэхэм яшIэжъ мафэ кыыхуытырэм хэлэжъагъ Адыгэ Республикэм и Лъапкэ тхыльдэжапIэ.

Цыф хые минхэм ягупсэфыныгъэ къумалхэм зэщачы. Цыфы фэдэм заор зэрэтхьамыклагъор зэхишIэу, ащ хэклодэгъэ пстэуми яшIэжъ агъэлапIэ ыкIи мы шыгыгъо ИофтхьабзэмкIэ мыхъун зышIэхэрэм зэрафамыгъэгъуштыр арагъашIэ.

Заом кIэзыгъэблхэрэр аумысыхэу Хэгъэгум идзэ-кIолIхэм яунагъохэр зыхэт Комитетым иактивистэу Анастасия Ивановар, Мыекъуапэ щыпсэхэрэм ащышхэр ыкIи хьакIэхэр, тхыльдэжапIэм илофышIэхэр, журналистхэр Иофтхьабзэм хэлэжъагъэх.

Лъапкэ тхыльдэжапIэм илофышIэхэм кIэлэцIыкIоу фэхыгъэхэм ацIэхэр къапчыгъэх, якIодыкIэ хъугъэри кIэлэу къалотэгъ.

Ащ ыуж шIэжъ зэхыхэм къекIоллагъэхэр Донбасс щыклорэ заом щыфэхыгъэ сабийхэм зы такыкIрэ афэшъыгуагъэх.

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

Сурэтыр: Лъапкэ тхыльдэжапIэр.

Адыгеим илIыкIохэр къахэщыгъэх



Бэдзэогъум и 27-м къалэу Керчь Урысые фестивалэу «Чудо лучи-2024» зыфилорэр щыкIуагъ. Ащ зипсауныгъэ амалхэр зэщыкIогъэ кIэлэцIыкIухэу ыкIи ныбжъ зилэхэу Урысыем ичIыплэ зэфэшъхьафхэм къарыкIыгъэхэр хэлэжъагъэх.

Фестивалым къекIоллагъэхэр чIыплэ зэфэшъхьафэу кыздикIыгъэхэр умыгъэ-шIэгъон плъэкIырэп: Белгородскэ, Кемеровскэ, Мурманскэ, Московскэ, Новосибирскэ, Свердловскэ хэхухэр, Пермь, Краснодар, Ставрополь, Красноярскэ крайхэр, республикэхэу Адыгеир, Башкортостан, Коми, Татарстан, нэмыкIхэри.

Фестивалым хэлэжъэнхэм фэшI пэудзыгъэ шыкIэм тетэу лъэлэу тхылы 196-рэ къатыгъ. Ухъазырыныгъэ дэгъу зилэ нэбгырэ 57-рэ финалым ихьагъэр. Иофтхьабзэм социальнэ мэхъанэ куу ил: зипсауныгъэ амалхэр зэщыкIогъэ творческэ цыфхэр кыыхэгъэщыгъэнхэр ыкIи зыкызылэхуынымкIэ лэпылэгъу афэху-гъэныр, чанэу щылэныгъэм кыыхэгъэлэжъэгъэнхэр, лъапкэ зэфэшъхьафхэм якультурнэ зэдэлэжъэныгъэ зегъэушъом-бгъугъэныр.

Иофтхьабзэм кIэщакIо фэхуыгъэх творчествэмкIэ Урысые фестивалэу «ЛУЧ. Люди, умеющие чувствовать» зыфилорэм изэхэщакIоу Вероника Зайцевар ыкIи

сэкъатныгъэ зилэ кIэлэцIыкIухэм янэ-ятэхэм я Кырым республикэ общественнэ организациеу «РОСТ» зыцIэм икерченскэ къутамэ ипащэу Наталья Николенькэр.

Мэфэкл шыкIэм тетэу кызылэхуыгъэ концертным хэлэжъагъэх муниципальнэ образованиеу «Къалэу Керчь» зыфилорэм ипащэу Ольга Солодиловар, администрациеу ипащэу игуадзэу Ирина Ивановар. Ахэм къеблэгъагъэхэм ыкIи хьакIэхэм шлуфэс къарахыгъ, фестивалым изэхэщэн чанэу хэлэжъагъэхэм тын лъапIэхэр аратыгъэх.

— Тэ, зэкIэми, зэрэдунэешхоу изы лахэу тыщыт. ЗэкIэми тызэфэшъхьаф, ау нэбгырэ пэпчъ зы гъэшIэгъон горэ мы щылэныгъэм хельхъэ — зымы фэмыдэ сэнауыгъэр, гукъэкIхэр ыкIи гухэлъ чыжъэхэр. Непэрэ фестивалым чэфыгъор, нэлосакIэхэр кышъуфихьынхэм, шъуисэнауыгъэ кышъузылэхуыным иамал кызырэршъуитыштым сицыхъэ тель, — **кылуагъ Ирина Ивановар.**

КъэшъонымкIэ, оредкIэлонымкIэ, те-

атральнэ жанрэ зэфэшъхьафхэмкIэ, нэмыкIхэмкIи щызэнэкъокъугъэх. Джащ фэдэу культурэм и Унэу «Корабел» зыфилорэм ифойе Иофтхьабзэм хэлэжъагъэхэм ятворческэ Иофшлагъэхэм якъэгъэлэгъон кышъузылэхуыгъагъ.

Фестивалым Адыгэ Республикэр кышъузыгъэлэгъуагъэхэр хьафизэхэм я Урысые обществэ и Адыгэ республикэ къутамэ илIыкIохэр, оредыло студиеу «Сувенир» зыфилорэм хэтхэу, зэрамылэгъурэмкIэ сэкъатныгъэ зилэхэ Владимир Хурс ыкIи Ирина Желябинар.

Владимир Хурс ежъ ытхыгъэ оредэу «Урысыер», Ирина Желябинам Е. Ваенга иорэдэу «Осыр» зыфилорэр кышъуагъ. ТилыкIохэр а I-рэ шъуашэ зилэ дипломхэм ялауреат хъугъэх.

Алексей ХЛОПОВЫР.

Хьафизэхэм я Урысые обществэ ичIыплэ организациеу Мыекъуапэ дэтым итхьамат.

Сурэтыр: хьафизэхэм я Урысые обществэ икIэлэ организацие.

Зигъо хьырбыдзыр

Гъэмэфэ мэфэ фабэхэм тиланэхэм атетынхэ, нахыбэрэ тшхынхэ фэе гъомылапхэхэм ащыщ хьырбыдзыр.

Хьырбыдз-нашэхэм яухэ, тыдэкли ахэм яцаплэхэр къащызылэхуыгъэх.

Хьырбыдз лъапкэ зэфэшъхьафэу щылэр миным ехъу. Адыгэмэ ижъыкIэ кышъуылабгъэу ар къагъэкIыштыгъ, къое гъугъэ лэшур игъусэу ланэм тырагъэуцэщыгъ. Хьырбыдзым узилбл пхищэу адыгэмэ алъытэщыгъ.

Гъэмэфэ мэфэ жьоркхэм псыфалэр пщызыгъэгъупшэрэ хэтэрыкIи, пхъэшъхъэ-мышъхьы мыр апэ ит, пкышъоным лъэшэу кышъхьапэ.

Хьырбыдзым инахыбэр, процент 90-р, псы, шъоу-щыгъур — проценти 6 нылэп. Мыщ калориеу хэлъыр макIэш, умыщынэу узыфаем фэдиз пшхын плъэкIышт. Витаминэу В1-р, В2-р, С-р, РР-р, фолиевэ кислотар, каротиныр, нэмыкIэу пкышъонымкIэ зышлуагъэ къаклоу хэлъыр къэлъытэгъуай. Джыри аскорбиновэ ыкIи никотиновэ кислотэхэр, мыбэу, хэлъхэу медицинэ шIэныгъэм кыыхегъэщы. Псыфалэр зэрэпщигъэгъупшэрэм имызакоу, пкышъоным къеукъэбзы.

Хьырбыдзым шапхэхэм ашIокIэу нитратхэр ахэлхэу бэрэ агъэуэфы. Ахэр бэу зыхэлъ гъомы-

лапхэм псауныгъэмкIэ лъэшэу иягъэ къэкIо. Ащ фэдэ хэтэрыкIхэр, пхъэшъхъэ-мышъхьэхэр цыфым бэрэ ыгъэфедэхэмэ, гур, лъынтфэхэр, нервнэ системэр, иммунитетыр зэлегъахэх, адэбз узи къахэкIын ылэкIышт.

ШIэныгъэлэжъхэм кызырэрэхэгъэщырэмкIэ, азот зыхэлъ чIыгъэшлухэр башэу зэраратыхэрэр ары шапхэхэм адимыштэнхэм ушъхьагъу шъхьалэ фэхьурэр, ежъ зыфэдэ лъапкыи мэхъанэ ил.

Угъолыжъыным ыпэкIэ сыхатэ заулэ илэу пшхымэ нахъ тэрэз. Цыфым ижъэжъыне пынклэу Иоф регъашIэ. Шъоум фэдэу хьырбыдзыр агъажъо, агъэшIолу, ары пакIош, ыкIышъо варенье лэшлу хашIыкIы.

Лэшлэгъу зыныбжъ хьырбыдзыр плыжъэуи гъожъэуи мэхъу.

Хьырбыдзыр зышхырэм гуахъо хегъуатэ. Шышъхьалум и 3-м хьырбыдзым и Мафэ Дунаим щыхагъэуэфыкIы.

ЛЪЭПШЫКЪО Фатим.

Сурэтыр авторым ий.



Бгъуашэ Мурати хьырбыдзыр икIас.

Шыныгыгэм игыогу афызэлуехы

Гэхэгы инхэр зышырэ клэегэаджэу Кыдыр Фатимэ илофшэн гогу еджаплэм епхыг. Ащ Мыекьопэ лицееу N 19-м ипашэ ипшырылхэр егэцаклэх, биологиенмрэ химиенмрэлэ регэаджэх.



Фатимэ Урысыем зэхэт гэсэныгэмкля илофшлэ гэшуаг. Илээс 36-рэ хуыгуу лэжэрэ клэегэаджэм игэхыгэм кыаклякуаг цлэ лэплэу «Адыгеим гэсэныгэмкля изаслуженнэ илофшлэ» зыфилоу мы илээсым кыфагышшоагэр. Кляэцлыклум идунееплыкля, цыфыгы хэлэу кэатэджыным клэегэаджэм илоф адешлэ, нэбгырэ пэлчэ сэнаушыгуу хэлым нахэ зегэушомбгуыгэным пыл. Джащ фэдэу клэегэаджэ пэлчэ илэлэсэныгэ, ишлэныгэхэр ыгэфедехээ, сьд фэдэрэ лэныкыуи хэклплэ тэрэз кыфигыотыным дэлажэ. Кыдыр Фатимэ «Адыгеим икляэегэаджэ анахэ дэгэу» зыфилорэ щытхууцлэр кылыжыг. Республикэ зэнэкокоу «Илээсым икляэегэаджэ» зыфилорэм 2003-м, 2008-м, 2011-рэ илээсхэм ащытеклуаг. Урысые проектэу «Билет в будущее» зыфилорэм ипрограммэ щыпхырыкыг. АкыУ-м естествознаниемкля ифакультет «Шыныгэм идесэхэр» зыфилорэ илофтхыабзэр щырегэаглокы. УФ-м ыкля АР-м гэсэныгэмкля яминистерствэхэм ящытху ыкля рээныгэ тхылхэр кыфагышшоагэр. «Адыгэмакэм» ихыаклящ Фатимэ кыедгэблэгыаг, гуцылэгэу тыфэхуыг.

— Сьдэуштэу клэегэаджэ сэнэхыатим укыфэкуагэ?

— Мыекыуапэ ия 7-рэ гурыт еджаплэ сыщеджаг. Сицлыкугом сезыгэаджэгэ клэегэаджэхэм афэдэ сыхуыным сыкляхыопсыщыг. Еджаплэм ыуж Адыгэ кыэралыго клэегэаджэ

институтым химиенмрэ биологиенмрэлэ клэегэаджэу сыкычлэкыг. 1987-рэ илээсым кышыублагуу 2011-рэ илээсым нэс Мыекьопэ гурыт еджаплэу N 10-м сыщылэжыаг. 2011-рэ илээсым щегэжыагуу я 19-рэ лицейм биологиенмрэ химиенмрэ щысэгэхы. 2022-рэ илээсым кышыублагуу еджаплэм ипашэ ипшырылхэр сэгэцаклэх.

— Фатим, еджаплэм ипашэ ипшырылхэм сьда ахахэрэр?

— Непэрэ лэжыаным диштэу еджаплэр лэжыаныр апэрэ пшырылхэм ащыщ. Кляэеджаклохэм шлэныгэ куухэр агыотыным тыпыл. Щынагшончыагэр гэпытэгэнымкля илофтхыабзэхэр ретэгэаглокы, ар мэхыанэшхо зилэ лэныкыуу щыт. Сэнаушыгэ зыхэлэ клэеджаклохэм нахэ игэаглокыгуу тадэлажэ. Кляэегэаджэ илофшлэным кляу кыыхыахэрэр кыыхыагышгэнхэр ыкля ахэр лыгыаглокэгуэнхэр ары тыздэлажэрэр.

— Кляэегэаджэным ишгэфхэр сьд фэдэхэ?

— Кляэегэаджэ илофшлэным шэф горэхэр хэлэу щытэп. Зэклэ зылыгыр кызуищ: сабийхэр шлу пшыгуунхэр, уилофшлэн илэлэсэныгэ фыуилэныр ыкля клэегэаджэ сэнэхыатим нахышлу зэрэщымылэр пшлош хуыныр. Кыткляхуыхэрэ ныбжыклямэ аделажэрэ пэлчэ пшэдэаглокышхо ехы — обшеством ыпашхыаглок, еж ыпашхыаглок ыкля неущрэ мафэмкля. Ащ ылапсэ еджаплэр ары зыцагышгэрэр.

— Сьд фэдэ илофтхыабзэ еджаплэм илээсыкля еджэгэу ыгэнафэрэр?

— Шлэныгэр, иновациехэр, технологиехэр, программакляхэр еджаплэм ыгэфедехэр анахэ илофгыо шхыалэу тилэхэм ащыщ. Шлэныгэр лэужхэм шлу ядгэлыгэуныр тиеджаплэ тикляэегэаджэхэри ренэу зыделэжэнхэу щыт илофгыу. Джащ фэдэу нэмыкля лэпкымэ яшэн-хэбзэхэм лытэныгэ афашыным, Хэгэгур шлу альэгэуным, неущрэ мафэмкля пшэдэаглокыгуу ахы-

рэр зэхашыкыным мэхыанэшхо ятэты. Тинепэрэ клэегэаджэхэр ащ фэдэ пшырылхэм арыгуазэхээ илоф зэрашлэрэм сицыхыа пытэ телэ.

Гуетыныгэ клэеджаклохэми ахэтлхыаным, дэгэу еджэнхэм, гэхыагышхэр ашлынхэм, лытэныгэ зыфашырэ цыфхэу хуынхэм тетэгэагышхыаг.

— Анахэ лээгэи инэу уикляэеджаклохэм сьда кьадэхуыгэр?

— Урысые проектшхоу «Воплоти свою мечту» зыфилорэм хэлэжыагуу Хыатит Анжелике теклоныгэ кызырэдихыгэм тырэгущо. Шлэныгэлыжэ ныбжыкляхэм я Дунэе форумэу Лондон щыклоштым УФ-м и Лэпкыа лыкло купэу хэлэжыагым ар хэхыаг. Джащ фэдэу Анастасия Сотниковар сэнаушыгэ зыхэлэ ныбжыкляхэм илэпылэгэу афэхыугынымкля АР-м щэгээнэфэгэу шлухыафтыным ылауреат хуыгэ. УФ-м и Кыэралыго Думэ щызэхашэгэу Урысые конференциеу «Юные техники и изобретатели» зыфилорэм ишюлыр едзыго Теуцожэ Дэнэф теклоныгэр кыщыдихыг. Сэнаушыгэ зыхэлэ нэмыкля клэеджаклохэми ягуыгуу кыапышын пшэагышт, ахэм ягэхыагышхэм лицейр арегущо.

— Еджаплэм гэцкляжыын илофшлэнхэр щэклохэ?

— Федеральнэ программэу «Гэсэныгэм хэхыоныгэ егэшлыгыаныр» зыфилорэм кыдыхэлгытагуу ыкля АР-м и Лышхыуу Кыумпыл Мурат илэпылэгэу 2022-рэ илээсым лицейм

игэаглокыгуу гэцкляжыынхэр щашлыгэх. Ащ хэхыагышхэр зэклэ инженернэ коммуникациехэр зэблэхуыгэнхэр, джащ фэдэу еджаплэм ыклоци, итеплы агэаглокыгуу, агэлагышхэр, пчышхыангыупчэхэр зэблэхуыгэх. Зэклэ илофшлэнхэр тыухыгэх. Гэсэныгэм иучреждение экологией, технологическэ шапхэхэм адештэ ыкля лицейм щынагшончыагэр щыгэпытаг.

Шышхылым иуылэгэу ехуулы кабинетхэр псэуальэхэмрэ оборудованиакляхэрэаглокэ зэтэгэагышхыагышхыаг. Кляэеджакло пэлчэ тхылэуу зэреджэщыр лэклэдэгэхыаг.

— Шхалэм изытет, клэацлыкылухэм ягэагышхэн фэгэаглокыгуу сьда кытэпшотыр?

— Лицейм ипшырыхыаплэ зэтэгэагышхыагышхыаг. Тишхалэаглокларэ клэеджаклохэр дэгэу шхэнхэм, унэгэу шхыным фэдэу тыпшырыхыаным тыпыл. А 1-рэ классхэм кыащегэжыагуу я 4-м нэс ыкля хэмылэу агашхэл, джащ фэдэу гыот макля зилэхэм, унэгэу лужухэм кыарыкыгэхэм фэгэаглокэтенхэр ялэх. Шхалэм дыхэтэу буфетым илоф ешлэ, мафэ кыэс гэжыагышхэр горэхэр ащ елэх, ахэр ныбжыкляхэм аякласэх. Блэаглокыгуу илээсхэм ялытыгэмэ, тилофшлэн зэхашлэу нахэ псынкля хуыгуу, игэаглокыгуу гэцкляжыынхэм яшлуагышхэр аужырэ шапхэхэм адиштэрэ оборудование пшырыхыаплэм кытфычлагууцуаг.

— Кызырэнлорэмкля, лицейр илээсыкля еджэгэу фэхызыр, хыаркля еджэгэу ешгогыжэ?

ЛЭПШЫКЫО Фатим.
Сурэтхэр: Лэжыанэ Асплан; лицейм ихыарзынэщ.



АР-м и Къэралыгъо автоинспекция къеты



Таксигъу ауплъэкIу

Такси автомобиль псынклэхэр зезыфэрэ водителхэр зыхэфэрэ гъогу хъугъ-шагъэхэр къамыгъэхъугъэнхэм фэлорышлэрэ Iофтхьабзэ Адыгеим ишъолъыр бэдзэогъум и 22 — 31-м щыкIуагъ.

Iофтхьабзэр окIофэ гъогу хъугъ-шагъэхэр нахъ макIэ хъунхэм нэмыкIэу, ащ фэдэ автомобиль лъапкъ-хэм зэрэщэрэ цIыфхэм ыкIи пкъыгъохэм ящынэгъон-чъагъэ зыкIегъэIэтыгъэным анаIэ тырагъэтыгъ.

Ащ кIэщакIо фэхъугъэх Адыгеим и Къэралыгъо автоинспекция, хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ Министерствэм кощын IофхэмкIэ и ГъэлорышлэпIэ, МыекIуапэ иполи-ция экономикэ щынэгъончъагъэмкIэ ыкIи ахъщэ къолхъэ тын-Iыхыным пэшлукIогъэнымкIэ иотдел, транспортымкIэ Министерствэм ыкIи Ространснадзо-рым яшъолъыр гъэлорышлэпIэхэр.

Зы мафэм сыхъат заулэ уплъэкIугом къыкIоцI укIонымгъэ 12 инспекторхэм къыхагъэщыгъ. Ахэр: зэрэтаксир къэзыгъэнэфэрэ тамыгъэр тыригъэу-цонэу фитыныгъэ зимылэу — 4, адрэхэм янахъыбэм щынэгъончъэ бгырыпхыр агъэфедэгъэп. Ащ имы-закъоу, зэрэунэе предпринимателхэр е юриди-ческэ лицэхэу зэрэщытхэр арамыгъэтхыгъэу, цIыфхэр зерищэнхэмкIэ хэушъхьафыкIыгъэ фиты-ныгъэ, ОСАГО полисыр ямылэхэу, путевой тхьапэхэр амылэхэу, нэмыкIэхэми япхыгъэу укIонымгъэ зырызхэри агъэунэфыгъэх.

Джаш фэдэу гъогурыкIоным ишапхъэхэр гъогогъу 30-рэ аукъуагъэу гъогу полицейскэхэм къыхагъэщыгъ.

ДжэгукIэ шъуашэм илэу арагъашIэ

КIэлэцIыкIу Iыгыплэхэм ачIэхсхэм гъогурыкIоным ишапхъэхэр джэгукIэ шъуашэм илэу инспекторхэм арагъашIэх.



ГъогурыкIоным щынэгъончъэу хэлэжъэнхэм фэшI Кошхъэблэ районым икъэралыгъо автоинспекторхэм кIэлэцIыкIухэр яцIыкIугом къыщегъэжьагъэу рагъаджэх.

Гъогу зэрыфэнхэ ылъэкIышт чIыплэ зэфэшъхьафхэр сурэтшIыгъэхэмкIэ къафалуатэ. КIэлэцIыкIу Iыгыплэм чIэхсхэм а чIыплэхэм къызэрарыкIыштхэр джэгукIэ шъуашэм илэу арагъэлэагъу, яшIэныгъэхэр щылэ-ныгъэм зэрэцагъэфедэштхэр агурагъэлауагъ.

Джаш фэдэу анаIэ зытырадзагъэхэм ащыщ само-катхэм ыкIи кушъхъафачъэхэм атесхэу къачыыхъан зыщалъэкIыштыр хэушъхьафыкIыгъэ чIыплэхэм ыкIи ны-тыхэр алъыплэхэу, зыухъумэхэрэ шъуашэхэр ащыгъэ зыхъукIэ арэу зэрэщытыр. КIэлэцIыкIу пэпчъ гъогурыкIоным ишапхъэхэр зэригъэшлэнхэ къодьер армырэу, ахэр шIокI имылэу зэригъэцэкIэнхэ фаер къафалотагъ.

Шапхъэхэр амыукъонхэм къыфэджагъэх

Красногвардейскэ районым икъэралыгъо автоинспекторхэм Урысыем хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ иотделэу а районым щылэм и Общественнэ совет илIыкIохэр ягъусэхэу пэшло-рыгъэш Iофтхьабзэ рагъэкIо-кIыгъ. Ар электросамокатхэм ыкIи



нэмыкIэу шъхъадж псынклэу зекIоным тегъэпсыхъагъэхэм (СИМ) ягъэлорышлэн епхыгъэ хэбзэукIонымгъэхэм афэгъэхыгъагъ.

Полицейскэхэм а зекIон амалхэр зэфэгъэнхэмкIэ шэпхъэ шъхъалэхэм ыкIи зыухъумэхэрэ шъуашэхэр агъэфедэнхэм япхыгъэ зэхэф зэдэгущыIэгъухэр ныб-жыкIэхэм адашыгъэх. Шапхъэхэр зэрагъэцэкIэнхэ фаер агу къэзыгъэкIыжыштыр тхыгъэхэр афагощыгъэх.

Мыщ фэдэ пэшлорыгъэш Iофтхьабзэхэр джыри лъагъэкIотэщтых.

КIэлэцIыкIухэр щынэгъончъэу зекIонхэр

ГъогурыкIоным щынэгъончъэным епхыгъэ пэшлорыгъэш Iофтхьабзэхэр къыткIэхъухэрэ лIэужхэм апае зэпымыоу, гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъохэми, Адыгеим икъэралыгъо автоинспекторхэм зэхашэх. АныбжыкIэ зетэфыгъэу кIэлэцIыкIухэр нахъыбэу ахэм къахарагъэубытэнхэм фэшI чIыплэ зэфэшъхьафхэр къыхахых.



Ащ фэдэ зичэзыу Iофтхьабзэр МыекIопэ районым ит поселкэу Удобнэм икъоджэ тхылъеджапIэ щыра-гъэкIокIыгъ.

ЗэлукIэгъур окIофэ хэбзэухъумахIохэм машинэхэр зэрыкIохэрэ гъогу Iахым пэгъунэгъухэ зыхъукIэ (анахъэу къоджэ псэупIэ чIыплэм) кIэлэцIыкIухэр зэрэзекIонхэ фэе шапхъэхэр икIэрыкIэу кIарагъэджыкIыжыгъэх. Гъогу тэтхэ зыхъукIэ тхьакIумэ Iулъхъэхэр ыкIи нэ-мыкI гаджетхэр амыгъэфедэнхэм анаIэ тырагъэдзагъ.

Джаш фэдэу мэхъанэ зилэ Iофыгъохэм ащыщэу зылыIэсыгъэхэр кушъхъафачъэр ыкIи СИМ-р шапхъэ-хэм атетэу гъэфедэгъэнхэр ары. Ащ фэдэ транспорт

амалхэр машинэхэр зэрыкIохэрэ гъогу илэс 14 мыхъугъэм щызэрифэнхэ зэрэфимытыр агу къагъэ-кIыжыгъ. А транспорт лъапкъхэм атесхэм зыухъумэ-хэрэ шъуашэр ыкIи нэфынэр къэзытырэ пкъыгъохэр агъэфедэнхэу зэрэщытыр аралыагъ.

Мотоциклэ лъапкъхэр зыгъэлорышIэхэрэри ащыгъуп-шагъэхэп. Ахэр зыгъэлорышIэнхэ зылъэкIыштыр зэфэ-нымкIэ фитыныгъэ зилэр ары.

Iофтхьабзэм икIэухым полицейскэхэм Iофыгъоу зытегушылагъэхэр ныбжыкIэхэм агу рауытэнхэм фэшI гъогурыкIоным ишапхъэхэр зэрытхэгъэхэ хэушъ-хьафыкIыгъэ тхьапэ хэутыгъэхэр аратыгъэх.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр IЭШЪЫНЭ Сусан.

Сурэтхэр: Къэралыгъо автоинспекционер

Гандбол

Командэ 11 хэлэжьэшт



Зэкэмкнэ зэнэкокоум командэ 11 хэлэжьэшт, ахэм ащыщ «АГУ-Адыифыр».

Зэхэщаклохэм кызыралыагэмкнэ, чемпионатым хэлэжьэшт командэхэр зыкнэ нахь макнэ хуыгъэ. Финанс гумэлыкыгъохэм кыахэкнэу «Ставропольер» щешлэштэп. Апшэрэ лигэм теклоныгъэр кышхыдзыхыгъэ «Уфа-Алисер» Суперлигэм хэхьаным фэагъэп. Ащ кыахэкнэу кыэралыгъом изэнэкокоум

аужырэ чыплэр щызыубытыгъэ Ижевскэ икомандэу «Университетыр» Суперлигэм кыахэнэжыгъ.

Урысыем изэнэкокоум хэлэжьэшт командэхэр: ЦСКА (Москва), «Ростов-Дон» (Ростов-на-Дону), «Астраханочка» (Астрахань), «Черноморочка» (Новороссийск), «Кубань» (Краснодар), «Лада» (Тольятти), «Звезда» (Звенигород), «Динамо-Синара» (Волгоград), «АГУ-

Адыиф» (Мыекъуапэ), «Луч» (Москва), «Университет» (Ижевск).

Регламентым кызырэдильытэрэмкнэ, зэнэкокоум едзыгуитлоу гошыгъэшт. Апэ командэхэр гъогогу тлуритло зэлуклэштых. Ащ ыуж ахэр кыгъэлъэгъонэу ялэм елытыгъэу агошыштых. Купэу «А-м» хэхьаштых а 1 — 6-рэ чыплэхэр кыдэзыхыгъэхэр, купэу «Б-м» — я 7 — 11-рэ чыплэхэм щытхэр. Командэхэм очко пчъа-

OLIMPBET Суперлигэм — Урысыем ичемпионат мы ильэсыкнэ ешлэгъум хэлэжьэшт бзыльфыгъэ командэхэр Урысыем гандболымкнэ ифедерацие и Апшэрэ Совет ыгъэнэфагъэх.



гъэу кыахыгъэр ятлонэрэ кыклокыгъом кыахалытэштых.

Ешлэгъухэр Ионыгъом и 6-м рагъэжьэштых, мы мафэм «АГУ-Адыифыр» «Черноморочкэм» Мыекъуапэ щылулэшт, Краснодар щешлэштых «Кубаньрэ» «Динамо-Синарэмрэ». Ионыгъом и 7-м «Звездар» — «Ростов-Доным», «Лучыр» — «Астраханочкэм» адешлэштых. Кыэралыгъом ичемпионэу ЦСКА-р «Университетым» луклэшт.

Плей-оффым команди 8 ихьашт — купэу «А-м» щешлагъэхэр зэкнэ ыкнэ купэу «Б-м» икомандэ анахь лъэшитлур.

Зэхэщаклохэм кызыралыагэмкнэ, чемпионатым хэлэжьэшт командэхэр зыкнэ нахь макнэ хуыгъэ. Финанс гумэлыкыгъохэм кыахэкнэу «Ставропольер» щешлэштэп. Апшэрэ лигэм теклоныгъэр кышхыдзыхыгъэ «Уфа-Алисер» Суперлигэм хэхьаным фэагъэп. Ащ кыахэкнэу кыэралыгъом изэнэкокоум

Редакциер зыдэщылэр: 385000, кы. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197. Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79

Редакцием авторхэм кыахыгъэр А4-кнэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкнэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цыкнэу щытэп. Мы шапхэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкнэгъэкнэжыкы. E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыкыгъатгъэр: УФ-м хуытын Иохъэмкнэ, телерадиокекытын-хэмкнэ ыкнэ зэлъы-Иэсыкнэ амалхэмкнэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэоры-шлант, зэраушыкыгъатгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхауыгъэр АО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кы. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэкэмкнэ пчъагъэр 4496 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 1310

Хуытынм узчыкнэу щыт уахьтэр Сыхьатыр 18.00 Зыщыкнэу уахьтэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шхьалэр Мэщлэжы С. А.

Редактор шхьалэм игуадзэр Тэу З. Дз.

Пшъэдэжыкы зыхьырэ секретары Жакнэмыкы А. З.

Шахматхэр

Мыекъуапэ щэкнэ

Шахматхэмкнэ зэнэкокоум «Гъэмаф-2024» зыфилорэр Мыекъуапэ щэкнэ.

Шахматхэмкнэ Адыгэ Республикэм ифедерацие мы юфтхьабзэм клэщакнэ фэхьугъ.

Зэкэмкнэ мыщ нэбгырэ 34-

рэ хэлэжъэ, ахэм ащыщэу зыр Санкт-Петербург кыкыгъ. Ухьа-зырыныгъэу ялэм елытыгъэу спортсменхэр купитлоу гошыгъэх.



Апэрэм кыэралыгъо рейтингымкнэ очко 1100-рэ нахьыбэ зилэхэр хэхьэх, ятлонэрэм — очко 1000-м щегъэжыгъэу 1100-м нэс изыгъэкыгъэхэр.

Куп нахь лъэшым теклоныгъэм щыфэбанэрэр шахматист 12. Ешлэгъуи 2-м ыуж зэкнэми апэ итых Евгений Ефименкэмрэ Роман Киракосянрэ. Ятлонэрэ купым пэрытныгъэр шагыгъ ыкнэ очко зэфэдиз рагъэкыгъэ нэбгыритфымэ — Пхэнэе Данэ, Эллионора Сухова, Саида Кодзова, Адам Матюшиным ыкнэ Ясмينا Кодзова. Ахэм теклоныгъэ тлуритлоу ял.

Ешлэгъуи 7-м ыуж очко пчъагъэу рагъэкыгъэм елытыгъэу теклоныгъэр кыдэзыхыгъэхэр кыэнэфэштых.